

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA.

Az „Udvarhelymegyei Jegyzői-Egyet” hivatalos közlönye.
Előfizetési árak:
egész évre 8 kor. fél évre 4 kor. negyed évre 2 korona.
Egy szám ára 16 fl. — Tanítóknak egész évre 6 korona.

Felolvas szerkesztő: **Becsok Aladár.**

Hirdetések a legelőbb számmattnak. Nyilttér sora
50 fillér. Megjelen hetenként egyszer, 6-8 oldalon vasárnap
A hirdetés és nyilttér díja előre fizetendő.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: **Becsok D. Flá** könyvnyomda

A képviselőtestület munkája.

(Iskolaépítés. — Utczanyitás. — Hidépítés. — Polgári leányiskola. — Tanítóképzede. — Törvényszék. — Térrendezés.
— Vánjvedelmek. — Vízvezeték. — Csatornázás.)

Székelyudvarhely, okt. 2.

Mióta másfélezred év előtt a római katonák *Airopolisban* az első házát felállították s ebből a római telepből *Székelyudvarhely* kifejlődött, annyi különböző érdek, irányzat, háboru, korszellem viharzott át a város fölött, hogy azt modern várossá átformálni még évek kellenek. Hogy azonban ezen évek még nagyon hosszúak lesznek, az kétségtelen, és senki sem állíthatja jóhiszeműleg a tények, viszonyok lelkiismeretes megvizsgálása s megfontolása után, hogy e város polgárisodása, szellemi és anyagi kulturájának fejlődése lépést tartott volna a hasonló sorsban lévő városokkal. Mert, amíg azoknál a városi élet hasonlíthatatlanul gyorsabb és magasabb lendületet vett, addig Székelyudvarhelyen alig emelkedtek túl a jelszók, s a képviselőtestület konzervatív, tapogatózó haladása rányomta bélyegét közállapotainkra. Vagyis haladási törekvéseinknek gátat emeltek a tespedő erők és az önkormányzat szellemi színvonalá.

Elvitázhatatlan valóság, hogy Székelyudvarhely visszamaradásának másik legfőbb oka nehéz pénzügyi helyzetében keresendő. Míg az állam nagyon is sok oldalról igénybe vette az állami funkciók teljesítésére, s ezzel újabb és újabb pénzügyi terhet rótt a polgárság vállára, addig elmulasztotta a gondoskodást arról, hogy évről-évre megfelelő új pénzforrások nyiljanak meg. Így például, hogy messze ne menjünk, a múlt évben kért ezredparancsnokságot rövidesen megtagadták, s hogy a negligáció még jobban a zsebbe vágjon, az ezelőtt egy évvel elkészített s jóváhagyásra felterjesztett vásárvámdíjszabályzatot — noha azért személyesen is intervénált főispán, polgármester, — még ma sem hagyták jóvá. Az illető referens székére tette, rajta ül, s ha valami közbe nem jön, itéletnapig sem kotalja ki. Pedig ez a tréfa magában 8—10 ezer korona évi veszteséget jelent a városnak.

Ilyen viszonyok mellett, kik a város fejlesztésére hatékonyabb politika megteremtését sürgették, s azért harcra szállottak, küzdelmük meddő volt, felhívásuk süket fülekre talált, mert a magas pótdadók által máris túlterhelt lakosság újabb áldozatokra nem képes. Ebbe kapaszkodtak aztán akkor is, amikor igazán szükséges, közhasznú intézmények létesítéséről volt szó. És a magyarázata aztán annak is, hogy a községi iskolának több mint egy évtized alatt nem tudtak hajlékot adni.

Öszintén bevalljuk, hogy mi, akik ez ödiózus kérdést egy évtizeden át napirenden tartottuk, magunk sem tudjuk, hogy milyen stádiumban van jelenleg a községi iskola — melyet nagy vajadások után ez év őszére államosítottak — építési ügye. Határozott állásfoglalásunkra a folyó év tavaszán a miniszter megbizottja a

sétatér melletti tért jelölte ki a felépítendő iskolának. Természetesen kikötvén, hogy a piactérről oda vezetendő ut megnyitandó, s a hid felépítendő. A kisajátítás folyamatban is van, azonban a hidépítés lekerült a napirendről, amennyiben ott volt azon tervezettel kapcsolatosan, hogy ez utczanyitás, hidépítés az oda át-helyezendő törvényhatósági ut keretében, a kormány által megadott 1 millió 200 ezer korona utisegélyvel oldassék meg. E tervet a miniszter elejtette s esleett ezzel a hidépítés is, noha a kultuszminiszteriumban azzal a szándékkal vannak, hogy az iskolának a tervét sem készítették addig el, amíg a hid építéséhez hozzá nem kezdtek. Tehát adtál uram isten állami iskolát, de nincs köszönet benne. A tizenegy tanerős iskola növendékei még ma is 3—4 felé járnak — és jó még hogy járnak — nem megfelelő iskolai épületekbe.

Itt most gyorsan kell cselekedni. A képviselőtestület tegyen le arról az utópiáról, hogy a piactér és a sétatér közé 35—40 ezer forintos vashidat építtet, vagy semmilyen. A mi viszonyainknak bőségesen megfelelni fog egy 6—8 ezer forintos *sahid*, ezt azonban fel kell építeni, még pedig gyorsan. Ez elenyésző cselekedet pedig ahhoz képest, mennyit a képviselőtestület egy része csak telekvásárlásba akart befektetni akkor, amidőn a Szabó-féle és szomszédos telkek megvásárlását forszírozta; ez magában 100 ezer korona befektetést igényelt, melyhez természetesen járult volna az iskola épületének költsége. Az említett hid létesítésével pedig nemcsak az elodázhatatlanul szükséges város nyitást oldjuk meg és tesszük megközelíthetőbbé egyetlen üdülő, bár még mostoha helyünket, a sétatér, de az ottan elterülő 12—14 hold városi tulajdont képező terület *belsősséggé* alakítjuk.

Nincs kétségünk, a dolog annyira tisztán áll a képviselőtestület előtt, hogy a *hid építés* egyhangulag fog határozatba menni. Ezzel pedig a teendő hosszú perspektívája nyílik meg.

Egyidejűleg kell ugyanis a képviselőtestületnek elhatároznia, hogy a *Polgári leányiskola* céljaira a kért területet ezen a helyen szintén átengedi. Székelyudvarhely város népoktatás-ügye rajta van a helyes fejlődés útján; így Polgári leányiskolánk igen szépen fejlődött, de további fejlődését megakasztja a helyiség hiánya. Apponyi miniszter hajlandó az iskola részére megfelelő palotát építtetni, ha a város — a mint ez már szokás — a megfelelő telket felajánlja. És ezt a városnak föltétlenül meg kell tennie, mert a jelenleg 40 koronát jövedelmező helyért az iskola tanítói és tanítványai révén, a város polgársága nem megvetendő forgalomhoz jut.

A *törvényszék építési ügye* is megoldásra vár. Jelenlegi helyisége megérett a lebontásra. Nem lehet azon már tatarozással, toldás-foldással segíteni. Sőt még az építkezési engedélyt sem kell kiadni egy olyan tervhez, mely nemcsak hogy elhibázott középületeink számát emeli, de az egész városrész aránytalanságával tönkresilányítja. Elképzelni is abszurdum a Bethlen-utca törpe emeletes és földszintes házai közt egy kétemeletes ragasztott épületet! Mindent meg kell tenni, hogy a kormánynak ne legyen ebben is mostoha gyermeke e város. Mert amíg más törvényszékeknek modern palotát emelnek, addig itt Székelyudvarhelyen az is amolyan elfuserált, ragasztott épületnek készül, mely előreláthatólag tíz év múlva újra a kiegészítés goudját zudítja a kormány nyakába. Ebben krajczároskodni nem szabad, s még kevésbbé lehet egy ilyen szegény várost a fa'nak állítani. Megveszed? Ára 200 ezer korona és ingeny telek; kell, nem, na jó?! Így beszélni nem szabad egy olyan város kö-zönségével, melynek csak a terhekből jut ki. Amíg a gazdag nemzetiségi városokban a kormánynak volt pénze telekre, palotára, ugy legyen itt, e szegény városban is Csak azért-et játszodni nem lehet, nem szabad. A tárgyalások fonalatát fel kell venni újból, s találja módját a kormány, hogy a város most megnyitandó területéből pénzzel vásárolja meg a szükséges területet. A potya minden körülmények közt csuf, de főként csuf egy olyan szegény városban, mely 60—70%-os pótdával küzd, mint Székelyudvarhely. Vegyen területet az igazságügyi kormány, s a meglévő épületét aztán adja el akár a városnak, akár telepítse bele a pénzügyieket minden perepütyostól. Legalább ezt a kérdést is megoldja egy csapásra.

A kereszturi *képezde* ügye még mindig ugy áll, — mint velünk közlik — hogy a miniszter hallani sem akar arról, hogy a már felajánlott területtől elálljon. Inkább viszi az intézetet. Viszi és Marosvásárhely lesben áll. Ebben el kell járni a városnak, nehogy két szék közt a pad alá kerüljünk. Az intézetnek felajánlandó területért kárpótlást nyernék egy újabb 100 ezer koronás forgalomban.

Most a munkaidő beálltával kell elintéznie a képviselőtestületnek a *Kőkereszt-tér* szabályozását is, mely napról-napra hangosabban követeli a rendezését. Nyélbe kell ütni a *vasuti behozatali* szabályrendeletet is, melyből tekintélyes jövedelem várható. Ugy szintén — ha másként nem megy — felirattal kell megstrgetni az új *vámtarifa* jóváhagyását, mely egy év óta van jóváhagyás végett a miniszteriumban, óriási kárt okozva a városnak.

A *vízvezeték és csatornázás* előmunkálatait

engedélyezni kell — amint azt a múlt lapszám-ban kifejtettük. Székelyudvarhely nem zárkózik el attól, amit az egész művelt világ közvéleménye a közegészségügyre nézve fontosnak és szükségesnek elismert. A város mostoha anyagi körülményeire való hivatkozással nem zárhatjuk le magunkat egy olyan intézménytől, mely a polgárság újabb megterhelhetése nélkül megalkotható. Mert ezzel nemcsak a közegészségügyön, de a *hűbiztonságon* is segítünk.

Ezek azok a feladatok, melyek halaszthatlan megoldásra várnak még ez őszön. Szükséges, hogy a képviselőtestület minden tagja elfogulatlan szemekkel nézze és bírálja e közszükségletet pótló kérdéseket. Szükséges az, hogy a képviselőtestület meggyőződésből cselekedjék és belássa azt, hogy Székelyudvarhely városnak, mint a Székelyföld anyavárosának rendeltetése van. Ennek a rendeltetésnek a fölismérése s a neki való megfelelés az igazi misztérió, amely teljesítésre vár. E város az a helyiség, mely polgári feladatokat teljesít, ipart, kereskedelmet, kulturát mivel, civilizatórius központja egy szélesebb rétegnek, melyet szellemileg vezet, melyet gazdaságilag kormányoz és táplál. Ezek a feladatok kétségtelen terheket rónak a városra, azonban ezzel egyszerre az erők egyesítésére, célirányos és hatatosabb munka kifejtésére, a modern előhaladásnak előmozdítására készítenek. Ha így lépünk sorompóba, ha szakítunk a tespedéssel, ha gyorsabb gazdasági és kulturális virágzásnak eszközeit kutatjuk, megállapítjuk, ha szakítunk az eszközök, ötletszerű, hevenyészett rendszerrel, — úgy a tervszerű, egységes és harmonikus akcióval előre haladunk.

Az itt felsoroltak nem utópiák, hanem kivihető, reális tervek, melyek közszükségletet képeznek, és amelyeket meg kell valósítanunk.

Becsek Aludár.

BELFÖLD.

A belügyminiszter a megyék kikerekítéséről.

Andrássy Gyula gróf belügyminiszter a függetlenségi pártkörben érdekes nyilatkozatot tett. A miniszter nyilatkozata most már ugyyszólván teljes világításban olékn állítja a készülő reform alapelveit és abból a nemzet mindenosztó meggyővő szöveget arra nézve, hogy a javaslat teljes mértékben biztosítja a magyarság szupremációját, s hogy azt nem dobjuk oda kockára sem a nemzetközickeknek, sem a nemzetiségiöknek. A miniszter nyilatkozata a következőkben összefoglalható: 1. a választói jog pluralis lesz; — 2. négy millió lesz a szavazatok száma; — 3. a választási eljárás decentralizált; — 4. a választás körök és nagyközségek szorított történik; — 5. a szavazás módja nyílt. — Az erdélyrezi fűtjogu választók, ha tudnak irni és olvasni, ezután is egyenként szavaznak; ha nem, az öv választók közé sorozódnak. Amint nálunk Erdélyben eddig fűtjogu szavazók választottak, ezután mindonitt tíz analfabéta választ egy szavazót. Választó csak az lehet, aki tíz éve állampolgár és egy évi illetőséget szorított a kerületben. Andrássy kijelentései közben még egy nagyfotosságu nyilatkozat hangzott el, a vármegyék kikerekítésére vonatkozólag. A belügyminiszter ugyanis kijelentette, hogy a *vármegyék megbolygatásáról saó sincsen*. Hozzá tette még a miniszter, hogy már azért sem akarja bántani a megyéket, mivel nem akar ellenségeskedést és a tradíciók bolygatását. Ezzel tehát balomra bült mind az a kombiúció, mely félhivatalosan, diazkrét, vagy indiszkrét uton tudomásunkra jutott, és aminek mi, udvarhelyvármegyék fölötté örülnénk.

Vármegyénk gazdasági jövője.

Irta: Ugron Zoltán.

(Befejezés.)

II. Nyugatra öt vármegyén kellát utaznunk, míg az első magyar többségüt elérjük, s így jövőnkkel lehetetlen foglalkozni a nélkül, hogy azok sorsával vonatkozásban ne tárgyaljam a gazdasági kérdéseket. Gazdasági kérdéseink össze vannak bonyolódva szociálpolitikai kérdésekkel úgy annyira, hogy azokat megvilágítására a politikai világitás elkerülhetetlenül szükséges.

Teljesen ismerem megyénk kicsinyes viszo-

nyait minden tekintetben, de azért ki kell hogy mondjam, hogy Erdélyben a magyarság szupremáciájának kérdése Marosvásárhely és Sepsiszentgyörgy közti vidékre van létvé, miből nagy rész Udvarhelymármegyo területére esik.

A folyómenti vasutak ki vannak építve s így ez nem képezett akadályt abban, hogy a székelység a Küküllök és a Maros mellett leuyomuljon Kisküküllő-, Nagyküküllő-, Alsófehéres és Hunyadmegye felé. Azonban ez mindeztideig nem történt meg, sőt ezen irányban érte a magyarságot a legnagyobb veszteség. Ennek két oka van. Ebben az irányban könnyű a megélhetés s így a csekély igényű oláh nem vesztett birtokából, a földbirtok szabadabb tétele idején, később rohamosan gyarapodott és intelligensedett. Ez annyira kihatott földmívelésére, hogy ma jobbára megelőzi a székelyt raczionális gazdaság tekintetében. Egy errefelé való terjeszkedés másik akadály, hogy a városok jobbára szászok; a mi magyar-oláh város van, visszaeső. Gynlafelhérvár fejedelmi udvarból oda sülyedt, hogy ma nem is megye központ. Nagyenyed központja volt a környéknek elszort nemességnek, de ez tönkrement s az cv. ref. theologia elvitelével vesztett vonzó jelentőségéből. Dóva magyarsága szintén mindjobban nélkülözi a hunyadmegyei szerepetvívő nemességet, mely számban és erőben apadt; az állam erejét Piski-telep és Hunyad városra vetette. Régi jelentőségét Kolozsvár tudja megtartani azáltal, hogy pénzügyi-, bizonyos fokig kerekedelmi jelentősége megmaradt, miben természetesen segítségére volt az, hogy az állam központi jellegű intézményeit oda csoportosította. Marosvásárhelynek páratlan fekvése kiépülte azt is, hogy ezt sem katonailag, sem közlekedéssel nem méltatták.

E két város volna indító ok a székelység zőne terjedésének, de Marosvásárhelyel míg vasut nincs, lehetetlen a közlekedés, Kolozsvárral pedig — mert vasutunk Marosvásárhelyt elkerüli — oly kerülővel közlekedünk, hogy az

A néptanító küzdelmei az alkoholizmus ellen az iskolában és a társadalomban.

— Szemelvények *Kriszta Sándor*, homoródalmái áll iskola igazgató most megjelent hason című könyvéből. —

Az alkoholizmusra vonatkozó tudományos vizaglatok megdöbbentő eredményeit tárja elénk a hírneves szociológus, Forel Ágost, a berai egyetem tudós tanára. E tudós tanár kijelentései közül egy néhány kiváltképpen megragadta figyelmünket, mint pl. ez: az alkohol degenerálja az emberi fajt; megmérgezi nemcsak a vele élő egyén agyvelőjét, de még az alkoholista egyéntől lezármazó utódok agyvelőit is. A szeszese italt rendszeresen élvező egyén gondolkodó képessége nagy mértékben szorvend; ki minél több alkoholt ivott, annál lomhábban gondolkodik. A részegség éppen azt a hatást teszi az agyvelőre, mint a paralízis progressiva; kellemeának tetsző hűdésekkal tompítja az egyén érzékét. A részeg egyén azt hiszi, hogy elmésségeket mond, pedig agyügyűségekkel beszél. Józan állapotukban igen békés természetű, humanus gondolkozásu egyének részeg állapotra jutva, verekedők, emberölők lesznek, nem tudják, mit cselekszenek. „A büntettek legnagyobb, 3/4-öd részét ittas állapotban levő egyének követik el, állítja a statisztika adatokra való hivatkozással a tudós Forel. Valamint ő mondja azt is, hogy: „az alkoholista négyezer annyit betegeskednek, mint az abstíniens egyének.”

A fennt előbecsítettakat számbavéve — úgy véljük — kijelölhetjük már az alkoholizmus ellen irányuló néptanítói munkásságnak közelebből körülírható célját is. Ugyanis: az alkoholizmus ellen irányuló sokoldalú néptanítói munkásság avagy cselekvés az egyén erkölcsi öntudatának fejlesztő ápolását, ennek t. i. az egyének erkölcsi belátására, itélőképességre az egyén akaraterejének érvényesíthetősére, kiváltképpen pedig a teljes erkölcsi önmuralomra való készséget célozhatja, illetve célozza. Im, e magasabbos cél elérhetősére, vagy talán csak megközelítésére irányult, a belátásuk szerint szükséges képpen a célra kellett irányulnia hősünk, Józsa Péternek ama néptanítói munkásságu, melyet founírott tételünk érthetően körül ír.

Józsa Péterünk, az ő paed. elméleti és gyakorlati tudását, ismereteit nem hagyta csak abban a

félbenmaradó állapotban, a melyvel a tanítóképzőből kilépett. Tanult és tanult folyton-folyvást, mindig tanult, gyarapította ismereteit még öreg korában is. Széleskörű tájékozottságot szorított kiváltképpen az emberiség testi, életteni s erkölcsi fejlődését tárgyaló kérdések, eszmeharcokban. A politikai, a hazai és külföldi társadalmi mozgalmak az egyéni- és szociális meggyőződésük küzdelmeit figyelemmel kísérte. Igyekezett tiszta belátással és itélőképességgel világosan látni a társadalmi bajok tünkelegében. Az erkölcsi jót, szépet, igazat, a felszínre vetődött kérdéseket meggyőződésüket hajókból kiválasztani s a már felismert erkölcsi kincseket a maga kis körében, — nem csak iskolájában — értékesíteni, torjeszteni néptanítói fontos kötelességének tekintette. — Ily kötelességteljesítésének tartotta az alkoholizmusnak, mint legégetőbb társadalmi bajnak minél mélyebbre ható tanulmányozását is. Ép azért sokat olvasott, buvárkodott, tapasztalati tényeket, ismereteket gyűjtött és baj valóóság mibenállása fölől. E baj veszélyeire és orvoslási módjára vonatkozó adatokból, kutatásokból és utasító javaslatokból nap-nap után lejegyzéseket, talán naplószerű jogyzeteket is készített. Alapos tanulmányai után hősünk jól tudta, hogy: tulajdonképpen mi az alkoholizmus? miben különbözik ez és az iszákosság egymástól? E néptanító, az alkoholizmus fölől szerzett ismeretei és tapasztalatai után nyert alapos meggyőződést arról, hogy e bajnak napról-napra, rohamosab terjedésével mily óriási veszély feuyogeti nemcsak az egyént az embri-ségben, hanem az alkoholista egyének után lezármazó utódokon át az egész emberiséget, az emberi fajnak fizikai feunmaradását, teljes anyagi és erkölcsi civilizációját!

Néptanító hősünk sohasem kérdezte, — csupán csak táppintatóságból sem — tanítványaitól vagy a vele érintkezésben álló egyéntől sem titkou, sem nyíltan: ivott-e szeszese italt? Ilyca kérdések felvetésére nem vala szüksége. Jól tudta, ifolismerto bármelyik tanítványán a más egyéne is: ivott-e avagy nem? () gyakorlott ember és gymokismoró tanító volt. Elsőorú feladatának tekintette, hogy ismerje meg minden tanítványának szülőit, azok családi életének viszonyait, helyzetét, körülményeit s kiváltképpen táplálkozásai módjait, szokásait; adókül, hogy az itálérések, korcsmák vizsgálója vagy olyan gyakori látogatója lett volna. Elég jól tudta, hol van

fogyasztás. S ha van, mily méretű az, isszák-e, itatják-e a szülők gyermekeikkel az alkoholt? A melyik tanítványa ivott — tanítói működése kezdetekor sok ivott, — azt nyomban a tanítóbaíci szeretetteljes, sajnálkozó és felvilágosító oktatásban részesítette. A lehetőbb legritkább, a tulságosan kirívó, vagy a meg-meg ismétlődő esetekben dorgálta, fedte ivó tanítványait. Szigorubb fenyték alkalmazását világitó som, még a részegség többször rajtaert tanítványaiaval szemben sem kockáztatta meg. Tanítványa egyéni szabadságának kellő mód- és tapintattal való korlátozását (bezárás) ismétlésben eséseknél, tanítói működése kezdetén néha-néha alkalmazta. Alkalmazta a fegyelmi eljárást, és azt menteségül említjük, ekkor még a község lakóinak igen nagy része konok alkoholista volt. Tanítványai közül pedig akárhányat, kiváltképpen lakodalmak, kalákkák, torzások, nagyobb ünnepek alkalomával talált részegségen. A tetteit néptanítványok erkölcsi érzületére hatni, annak erkölcsi öntudatát felebrezteni, ápolni, fejleszteni minden alkalmas nevelési eljárást, eszközt felhasználó (a bezárást már említettük) s tapintattal oszközölt találó szemléltetésen és jólválasztott példák olóterbeállításán kezdve, a megértető oktatásig igénybe is vett a türelem tölténytáskájával bőven felszerelt néptanító.

A szorosan vett iskolai tárgyak oktatási anyagából, jelesen az erkölcsi elbeszélések tanulságaiból, nagy gondal válogatta ki a vonatkoztatásra alkalmas nyújtó ismeret közléseit, melyekkel tanítványai elé tárta az alkoholizmus veszélyit. Történeti oktatásánál a „részegség”-nek ismert alakok ostorozását, természetstudományi oktatásánál pedig az alkoholnak az emberi szervezetet olyannyira káros hatását feltüntetni sohasem mulasztotta el. Kézimunka, kertészkedés, állattenyűzés stb. körében tartozó oktatásánál is talált vonatkoztatást e néptanító arra, hogy miért? hogyan lehet és kell tanítványainak óvakodniok az alkoholizmus mérgezéséitől. Meggyőzni birta tanítványait még az ének- és rajzoktatásnál is arról, hogy az alkoholista vagy a józau életű ember lehet-e jobb csekok ügyesebb rujszó? lát aztán az egészségtani oktatás körében eső ismeretek közlésénél, minő sikor koronázta hősünk néptanító munkásságát, az alkoholizmus veszélyeitől lehető megzabudalását érte? Oh, azt a sikert majd, hősünk küzdelmeinek lezársával mondhasza ol egyik „részegség” talált

lerontja a vonzerőt. Marosvásárhely és Kolozsvár közt volna mit keressünk, mert ott a miénk-nél jobb föld áll olcsón rendelkezésre a székely-nél minden tekintetben alacsonyabb nivóju oláh-ságnak. Kolozsvár megett, a Sebesskőrös mellett, erős magyarság van, ezt összekötni a székelységgel nem lehetetlen és tovább építeni a vonalat Nagyvárad felé. Arad felé bebizonyosodott, hogy tehetetlenek vagyunk, innen az Alföldi gazdag tetterős magyarság hivatása segítségünk nélkül errefelé nyomulni, mert mi szembe menni képtelenek vagyunk.

Igy áll a helyzet jelenben, de hiába kerestük meg, hogy merre vonuljanak a hadak, ha olyan nincs. Legjobb stratégia sem tud operálni élelmezetlen, meztelen és fegyvertelen hadsereggel, már pedig akár szociális, akár politikai tekintetben nézem a székely kirajzást, mely hivatalkeresők, napszámósokból és szolgaleányekből áll, ilyen siralmas katonáknak kell tekintsem. Harczterén, ütközetek alatt hiába kínáljuk nekik az ételt, italt, ruhát s adunk olyan fegyvert a kezébe, melyvel otthon banni nem tanult azzal győzni nem fog. Pedig jelenleg ez folyik a telepésekkel.

De volna bár sikere a telepítésnek jelen alapokon, képzelhető-e, hogy van az államnak annyi direkt ereje, hogy a mi Erdélyben elvesszett, visszahódítsa!

Nem. Népekkel csak népek küzdhetnek meg. Mit viszonyok mostohaasága hosszú időn routott, csak viszonyok gyökeres átalakítása csinálhatja vissza. Küldhetnek ide kitűnő lövéket, exerciziókat némi municzióval, ha nem bírják e népbe a bizalmat önmaga iránt beplántálni, az addig míg valamit félvezetéssel ki bírnak belőlük préselni, sorakozik melléjük, de ütközetbe, oly terepre melyet nem ismernek, nem megy velük.

Meg kell duzzasztani a székelyföldet, nem aprópenzt lakói közé szorva, hanem oly viszonyok létrehozásával, mely őket a vagyonosodás útjára ragadja.

Elő kell segíteni, hogy erejük növekedése arányában tisztikarok fejlődjenek ki, a melyek

tanítvány öreg tanítójának koporsója elhantoláskor. Néptanító hősünknek az iskolán kívül való munkássága, érte az alatt az alkoholizmus veszélyei ellen folytatott küzdelmeit, csaknem párbuzamos, sőt mondhatjuk azonos vala a fontvázolt iskolai munkásságával. Másként ezt a dolgot természetéből következtetnünk, nem is gondolható. E párbuzamos munkásság sikereit szépen előmozdítja a tanítói vagy nevelői hatás mellyel egy talpraesett, gyakorlati tanító ember az ő tanítványainak gyermeki szívükön, lelkiükön át a szülőket, felnőtteket, sőt öreg emberek gondolkodásának, eszmélkedéseinek, cselekvési kérészeinek irányt, megtorményülést, tápot bir nyújtani. Ily nevelői hatással kezdte hősünk az iskolán kívül való küzdelmeit az alkoholizmus ellen. S ő munkássága igenis jótékonyan átalakító, termékeinyítő és — mondhatjuk — uttörő hatással volt ama társadalmi körre, falu vagy város népére, melyből az ő iskolája benépesült.

Emo jótékonyan átalakító vagy akár uttörő munkásságának hatása azonban nem máról-holnapra lett nyilván észrevehető. Nem bizony, mert éveknél, több évnél kellett elmúlnia hősünk lelkesült szavainak elhagzása után is addig, míg szavam, őt mind a két fülükkel kezdették hallgatni az emberek. Bekövetkezett hát évek múltával, hogy Péter szavait, jó tanácsait meghallgatta és követte az ő népe közül több egyén.

Tehát jó lesz tudnunk a fentebbiek számbavételével, hogy évek hosszú-hosszu során, sőt az adott helyzetek körül évek szerint még évtizedeken is át kitartó, öntudatos munkásságot kell teljesítenie egy a néptanítói karnak, mint e karral egy célra törekvő, összes társadalmi osztályoknak csak annyit is, hogy az alkoholizmus ellen felvett küzdelemnek nem látszólagos, csalóka, de már valóságosan megállapítható sikerre mutatkozzék, mondjuk pld. csak azt, hogy a szeszese italok fogyasztása a népeség szaporodásának arányban nem emelkedik, hanem egyszerűen csak stagnál. Az, hogy alább-alább szálljon a fogyasztás? Oh, ez sok, sok évtíznek érlelő munkáját feltételezi. Am ezért mi sem legyünk, miként néptanító-hősünk nem volt — pessimisták! Bizzunk egy jobb jövőben, hisz megvan mondva: „Ember küzdj és bizva bizzál!”

ne csak mutassák, hogy merre kell menni, hanem bátran és okosan előtte járjanak. Ha ilyen helyi vezetőség alakul, akkor tudja, hogy nem lehet becsapni, engedelmeskedik neki; így meg csak röhög rajta az első viczfaragó elhűség arányában, vagy felül az első agitátornak, ki tételességgben ígér jótétet, aranyhegyeket.

Itt az első lépés a székelyvasut, mely nem viczinális érdekkeltséggel bír és nem jár körbe mint a kergült birka, hanem merészen egyenesen vág neki Sepsiszentgyörgytől a székelység szívére keresztül Kolozsvárnak.

Erős szavak, merész ítéletek, de meg kell gondolni, hogy akkor irom e sorokat, mikor történelmi mentsvárak utolsó falait rombolják a választási törvénnyel. A vártemplom is veszélyben van, mikor az ország első választott dignitáriusa a virilizmus ellen tör, továbbá új megye beosztás fenyegetet a nélkül, hogy egy erődöcskét is emeltünk volna a modern kor követelményeinek megfelelőleg védelemre.

En tudom, hogy a stratégia megváltozott és a várak csak ideig-óráig nyújtnak védelmet, de én azt látom, hogy ezeket mindaddig fenntartották a hadvezetőségek, ha kevés jelentőséggel is, míg oly felszerelések nem történtek, melyek helyettesítik őket.

Száz milliókat emlegettem, miket be kell fektetni a székelyföld és megyénk szem előtt tartásával, de kérdem van-e olcsóbb terv Erdélyt a magyarságnak megtartani, mert hisz azt csak nem biheti senki, hogy azt statisztikai alapokon készített beosztásokkal és iskolamesterekkel lehet magyarrá tenni a nélkül, hogy a magyarság anyagi ereje kifejlesztésének irányt és alapot adjuk.

Megirtam ezeket „vármegyénk gazdasági jövője” címe alatt, de bizony czélom, szerint kell éreznie az olvasónak, az abban foglaltak jogosan viselhetnék ezt a címet: „Magyar-e vagy oláh a Tiszáig!” (Vége).

Politikai jegyzetek.

Székelyudvarhely, okt. 2.

Tisza István rövid levelet intézett „Az Újság” szerkesztőjéhez. E levélből sokat, nagyon sokat tanulhatni, mert e levél azon örök igazságot tartalmazza, hogy olyan kérdésekben, melyekben a magyar nemzet egészének érdekéről van szó, félre kell tenni a pártoskodást; arról tanít ki e levél, hogy a kormány munkáját nem szabad komoly embernek meguehczíteni akkor, ha az oly munkát végez, oly javaslattal áll elő, mely az egész magyar nemzet hatalmának megerősítésére szolgál.

Végtelen nagy horderejű kérdés a magyar nemzetre nézve az általános választói jog megoldása. A nemzet jövőjét rejti ez magában és egy meggondolatlan lépéssel tán örök időkre ásná meg sirját a magyar nemzet. A kérdés az, hogy a magyar önmaga intézze a jövőben a sorsát, vagy reá bizza-e ezt ellenségeire? Ez nem bankkérdés, nem időleges vámkérdés, nem gazdasági feladat, hanem ezeknél megméretetleneül fontosabb, mert ha itt hiba történik, akkor a magyarnak mindörökké befellegzett.

Ime gróf Tisza István, ki politikai pártállásánál fogva az Ausztriával való kapcsolat minél szorosabbra való fűzésének híve és harczosa, felemeli szavát és meginti régi legjobb hivat, észretéríti őket, vigyázzatok „az Isten szerelméért, itt a magyar nemzet sorsáról van szó, a nemzeti állam léte vagy nem léte forog kockán.” Akinek csak csekély vonzalma is van e hazához, egy percig sem szabad kételkednie abban, hogy ne csak elhúzza a kormányt a választói jog kiterjesztéséni való óvatossá eljárást, hanem egyenesen követelje, hogy a kormány oly biztosítékokkal tegye meg javaslatát, melyek a magyar nemzetnek sorsát a magyar nemzet kezébe adja, nem pedig ellenségeinek. És ezek a biztosítékok legyenek minél erőse-

bek, „mentől több garanciát” kíván gróf Tisza István a kormánytól, de kívánunk mi is, és azokból egy jöttát sem engedünk, mert nem engedhetünk. Nemcsak a kormány felelős az általános választói jog kérdésének megoldásánál a nemzeti lét biztosításáért, hanem felelős az egész most élő nemzedék a jövő generációknak.

Ist mondja Tisza István rövid levele azoknak, akik őt megérteni nem akarják, csak azért, mert gyűlölet vezérli őket a mai kormány iránt és gyűlöletükben tán a nemzet létét is kockára tennék.

A bankkارتell, a budapesti bankok kartellje, kimult. Akik a szülételekor előre látták a pusztulását, maguk sem hitték, hogy ily rövid ideig fog vergődni. A saját mérge, a saját vére fulasztotta meg. Falánkság hozta létre: a nagy bankok falánksága, amely a vidék fokozottabb megsarczolására törekedett. Csakhogy a nagy étvágyu pénzoroszlánok egymással szemben is éhesek maradtak s az egymás ellen való irigységük törte meg az erkölctelen szövetkezést, s vetette végét a közös hadjáratnak.

A bankkارتellnek tehát vége van, s az, hogy ilyen rövid ideig tudta magát fentartani, bizonyosága annak, hogy Magyarországon ilyen szövetkezésnek nemcsak joga nincs az életre, de talaja sem. Nagyon erősen képzelték a városi pénzkirályok magukat és nagyon gyöngéknak a vidéki vazallusokat, amikor a kartell proklamálták. Csúpan azt találták szükségesnek, hogy a bécsi bankokkal szövetkezzenek, s mikor ez meg volt kiszögezték a „kondíciókat”. Valamiben elszámították magukat, s ez a valami mindig megdönti a számításukat.

És ez a szégyenletes kudarc bizonyára hosszú időre eltemeti az ötletet, amely a bankkارتell szülte és nevelgette.

Enek az erkölctelen szövetkezésnek tanúságait pedig szivleljék meg a vidéki pénzüntézetek. A vidéki pénzüntézetek, — és ebben előljártak a miénkek — eddig is arra törekedtek, hogy a maguk tőkét minél nagyobbra növeljék alapjukat minél szélesebbre és erősebbre czövekeljék és ezáltal minél függetlenebbé tegyék magukat. Ennek a törekvésnek fokozottabb mérvben kell érvényesülni a jövőben s a közönység, amely természetesen szintén érezte a kartell hatásait, minden erejével támogatja ezt az igyekezetet. Minél hatalmasabbak, tőkésen minél erősebbek lesznek a vidéki pénzüntézetek, annál biztosabb lesz az ellentálló képességük a mostanihoz hasonló kísérletekkel szemben, ha azok a fővárosi bankokat kormányzó agyakban esetleg ujra gondolatra kapnak.

Mióta az udvar Budapestén időzik, a főváros valóban székesfőváros képet mutatja. Az udvari fogatok az utcán, a kiváncsiak tolongó tömege, a várpalotában uralkodó élénk élet, idegen államfőknek látogatásai, osztrák miniszterek leutazása érdekes színt kölcsönöznek a főváros külső képméne. Önkénytelen kél az ember ajkán a sóhaj, miért oly muló csillogás, pompa, szin minden, miért, hogy az esztendő legnagyobb részén át a budai lényes várpalota ternei az ürességtől konganak, miért helyeződik át az udvartartás, amelyhez annyi millióval járulunk, egészen Bécsbe, annak biztosítva az evvel járó minden előnyt, gazdagságot, annak juttatva minden szeretetet, érdeklődést, míg mi csak a terheket érezzük, minden előny, minden viszontszolgáltatás, minden benső kapocs nélkül. Ha idegen Budapestre jön és a királyi vár nagy csöndje felett csodálkozik, kinos zavarban keresünk a kifogást, mit adjuk okul. Olyan kérdések ezek, amelyekkel talán jobb nem bolygatni, feleletet egy sem találunk rájuk. Egyetlen vigaszunk és reményünk, hogy király és nemzet között rég nem volt ily teljes az összhang, a megértés, mint most. A királyt igaz szeretettel köszöntötte most az ország népe, hogy hosszú szünet után betegségből felépülve útja közénk vezetted és az uralkodó az utca spontán éljenciből láthatta, hogy benne van egészen a magyar nép szívében. Talán ezental, ha egészsége megengedi, több időt fog eltölteni nálunk, mint eddig. Ennek a biztatónak jövőnek hírnöke az, hogy József főherczeg is Budapestre költözködik. Az ifju főherczeg a manőverek alkalmával tünt fel és

máris osztatlan szinpatiókat biztosított rokonszenves személyének, amelyek csak fokozódni fognak, ha állandóan körünkben lesz.

HIREK.

Székeludvarhely, okt. 4.

Egyről-másról.

Azt az érdekes és igen különös kérdést vetette fel egyik fővárosi újság: Tehor e a gyermek? Ilyen különös egy kérdés. Mindenkinél mélyen magába kell szállnia, ha csak felületesen is gondolkozik felotte.

Éu istenem, hányfélo választ lehetne mondani a kérdésére! A feleletekben, ha azok őszinték, milyen óriási lélektan lehetne összeállítani.

Bizonyára lesznek kik tehernek mondják. De miért? hiszen teher csak az lehet mi kinöz bakó módjára bántja lelkiismeretünket. Éu azonban nem hiszem, hogy a felvetett kérdés azokhoz lenne intézve, kik bűnös módon, tiltott uton szereztek a gyermekeket; hanem a törvényes anyákhoz. Ezeknél pedig a gyermek születése vádoló nem lehet. S mégis, sajnos vannak elvetemült anyák, kik tehernek tartják a gyermekét.

Ismerek anyát, ki gyermekét születésétől kezdve utálta. A világ szemébe port hintett, de lelkileg mély gyűlölettel viseltetett gyermeke iránt.

Az a gyermek csecsemő korától anyai gyöngédséget nem érezott.

A szeretetet nem ismerte, nem szitta be az anyai emlekből. A gyermek felött, zive csupa jószág, lelke nemes, egy van amit gyűlöl: az anyagiság.

E nőnek bizonyára teher a gyermek. Miért? mert nem lehet értékesíteni, s nem mondja rá a hiszelg butaság: *de szép borjút neveltél.*

Ismerek anyát, kinek egész lénye egyotlen édes, csábító mosoly. Ha gyermekét látja öbe kapja, csókolgatja, mindennel mi kedves elhalmozza csakhogy minél hamarabb eltávolíthassa. A gyermek örült mig öntudatlan volt, de felött; zive hideg, lelke üres s mégis minden érdeklí, csak egy van a mit gyűlöl, a mitől fél: a hiszelg, csábos mosoly.

E nőnek teher volt a gyermek, mert kéjes szeretete, mindig szomjazott. Hiszem, hogy e két szelőségnél teher a gyermek, de teher ezeknek az élet is; teher a lelkiismeretük; mert egyikek az anyagiság, másikat az udvarlók soha ki nem elégítik.

Mi lesz ezekkel életök alkonyán? Egyik görccsen ragaszkodik ahhoz a mit gyűjtött; a másik görccsösen kapkod az után a mit elvesztett.

Hál az égnek ritkaság számba meennek az ilyenek. A nők 99-99%-ka feláldozza vagyonát, nyugalma, egészségét életét, hogy meghálálja az Isten jószágát, mert megáldotta gyermekkel. Ez az egyetlen ajándék mi igazán Istenőt ered. Az anyák félve őrzik e kincsöket. Igaz, hogy gondot, sok kétségbeesést, sok áldozatot hoznak, de azért a gyermek nem teher, mert szívök az ök szeretettel van tele.

Megtörténik, hogy keserű családosok érik az anyát, s gyermekeikhez fűzött reményei hajótörést szenvednek, de a szeretet győz, és újabb kitartó reménnyel telik el a kebel.

Igazi anyának nem lehet teher a gyermek, hiszen agg korát ök édesítik meg, a halálhoz ök adják a bátorságot.

Milyen megnyugvással, ugy zólva édes érzéssel mehetünk a sirba ha tudjuk és érezzük, hogy az általunk annyira szeretett gyermek, kiapadhatatlan szeretete kiser oda minket.

E magnyugtató érzés pedig csak akkor szállhat meg, ha mindeu mellék gondolatlót menten szívünk, lelkünk egész belseje gyermekünk iránti szeretettel volt betelve. Különbön igazi szülöknel ez másképp nem is lehet.

Anyu.

Október hatodika. Ötvennégy esztendő horult immár szabadságharcunk dicső vértanúinak sirhantjára. És a szabad hazáért bevölök, akiket elragadtott közlülük az örjögő érezek, ujra egészen a hazáé lettek. Porak elvegyültek a drága honi földdel, magasztos lelkük beleolvadt a nép lelkébe.

Az idők múlása nem porlasztja emléküket, egyre tisztább lesz, az ragyogóbb és hatalmasabb. Polgárok! Boruljatok le e félszázados évforduló hálás kegyelettel a megdicsőülték előtt. Bennök az önkény a hazát, az alkotmányt, a népszabadságot akarta megölni, hogy szörnyű haláluk félelmet ébreessen mindonütt és az egész ország gyáva megadással visoldja bilincsét. De ök a szentek önfeláldozásával fogadták a hóhért, végső lehetetlülük is a szabad hazáért rebogtek imát és halálukkal megváltották a nemzetet. Boruljatok le és ünönpöljétek megváltóinkat búszke gyászszal, egész lélekkel, bátran az emlékezésben, miként ök voltak a halálban. Logyon a vértanuk napja igazi nemzeti ünnepe, oldjo át forró szeretetünk alakjukat, hirdessük hangosan szent neveiket. A seb, mit haláluk szívünkön ütött, bebegedhet, de soha sem enyészhet a hála, a rajongó kegyelet. Ök halálukkal megváltották a haza életét, adjatok hát nekik, polgárok örök életet az emlékezésben. — A helybéli tanintézetek mind lorjóják kegyeletük adóját a 13 vértanú megszentelt emlékönek.

A reform. kollegium ifjúága, okt. 6-án, délelött 11 órákor iskolai ünnepele keretében áldoz az aradi tizenhárom emlekezetök. Az ünnepele a kollegium nagytermében lesz a az érdeklődő közönséget ez uttal hívja meg az ifjuság. Az ünnepele műsora: 1. Hymnus, éneklí az ifjuság. 2. Tizenhárom, szavalja Palló Imre VII. o. t. 3. Kurucznota, éneklí az önképzökör férfikara. 4. Emlekebeszéd, irtu és elöadja Pálffy László VIII. o. t. 5. Az aradi tizenhárom, ének duett, elöadják Palló Imre VII. o. t. Schmith Károly VIII. o. t. 6. A régi könyv, Váradytól, szavalja Gönczi László VIII. o. t. 7. Szózat, éneklí az ifjuság.

Majláth Gusztáv Károly erd. püspök f. hó 11 én, vasárnap d. u. Csikből Székelyudvarhelyre érkezik. A püspök vasárnap este 6 órákor a plebánia templomban vecsernyét mond, melynek végeztél felavatja a főgimnázium „Mária Kongregáció” új tagjait. Másnap, hétfőn, a püspök a főgimnázium egyes osztályaiban fog hospitálni s még az nap délután elutazik.

Házasságok. Vargyasi Daniel Gábor v. b. t. t., a Lipót-rend középkeresztes és neje tolcsvai Korányi Malvin, leánya vargyasi Daniel Anna, zalachi Szalachy Bélával, néhai zalachi Szalachy Sándor és neje Kurz Juliánna híával m. hónap 30 án Budapesten a Kálvin-téri református templomban tartotta házassági egybekelését.

Itt vannak a színészek. Az erdélyi I-só szini kerület új társulata Szilágyi Dező igazgatása mellett holnap hétfőn kezd meg egy egész hónapra torjód színelőadóját. A társulatot jó hírok előzték meg. s a közönségnek így érthető az érdeklődése. A színház mindeha szellemi szükséglete volt közönségüknek és nemesebb szorakozása az olcsóbb néposztálynak. És ezért a műpártolásért soha sem kívánt mást, minthogy a színházhoz darabok jó öszesvágó előadások keretében menjenek, s az előadó színészek játékában a jóindulat, a közönség megbecsülése lüktszen. Kétségtelen, hogy a közlekedési eszközök olcsóbbadásával a közönség igényo nagyot változott, amennyiben végig élvezi a fővárosi premieket, hogy azután itthon a legszervebben tárgyalja a művészetet. Ami azonban nem azt teszi, hogy példát a legutóbbi szintársulat is teljesen ki nem elégítette volna az igényeket. Bizalommal vagyunk Szilágyi Dező iránt egy ismeretlenül is, mivel meggyőződésünk az, hogy teljes ambícióval lát a művészi igények kielégítéséhez. A társulat névsorát nem régebben, abból az alkalomból, hogy a szerződést a kerületi választmány megkötötte, közölük. Mivel azonban a névsor némi változásokon ment keresztül, azt most ujra ideiktatjuk. Elöadó személyzet: Nők: Dénes Ella, opera és operette coloratur. Hidy Irén, operette soubrette. H. Lévy Bert, népszimium énekesnő soubrette. Gárdonyi Kriaztina, opera, operette énekesnő. Kondrát Ilona, hősnő, szende. Szilágyi Erzsike, naiva. Sz. Potényi Róza, társalgási színésznő. H. Szapary Janka, dráma és vigjátéki anya. Egyed Margit, komika. Kaposi Rózi, Kovács Gizella, Kaposi Matild, B. Halasy Emma, Kulcsárné Julia, T. Székely Janka, Kise Ilona, kar- és segédzínésznők. Férfiak: Szilágyi Dező, jellemkomikus. Pataki József, hős és jellem. Zilahy János, lyrai szerelmes. Németh János, operette buffo. Baranyai Ferencz, opera, operette tenor. Csáky Ferencz, operette, népszimium bariton. Áldory László, énekes bonvivant. Gyöző Alfréd, süheder komikus. Makay Elemér, kedélyes apa, komikus. Magasházy János, drámai apa és jellem. Kulcsár János, Réthy István, Kornai Sándor, Ujj Ferencz, Halmai Béla, Keleti Lajos, Török Sándor, kar- és segédzínészek. 8 tagból álló zenekara. Bérelni a társulat titkárnál, Baranyai Ferenczöl lehet. A szezon holnap *Keserű mézesheket* vigjátékkal kezdik meg.

Dorner Béla, a miniszteri kirendeltség intézője, Zsolnára utazott, hogy a földmivelésügyi miniszter azon kitüntető megbízásának, hogy az ujonban föllállított felvidéki akciózt szervezze és az akció programjának elkészítésénél segédkezzék, megfolyjon. Ezen akcióz Árva, Trencsén és Liptó megyére fog kiterjedni Zoolna székhellyel. Évi budgetje 150.000 korona. Azon pár hét alatt, míg távol lesz, hivatalának ügyeit Zsolnárol fogja elintézni.

Segesvár a magyar felirásokért. A segesvári magyar kaszinó a napokban tartott választmányi ülésében egyhangulag elhatározta, hogy kérés intéz Segesvár város képviselőtestületéhez, hogy a város közterei és középületei nemcsak német, hanem magyar felirással is ellátassanak. Az ottani magyarság reméli, hogy a kaszinónak e kéréso, a reciprocitás elvénel fogva és a szások részéről mindon alkalommal hangoztatott hazafias érzés bizonyítékául, meghallgattatára talál a képviselő testületben.

A Fogyasztási szövökezet a mult vasárnapra hirdetett közgyűlését, közbojott akadályok folytán, nem tartotta meg. A gyűlés ma délelött 11 órákor lesz a megyőháza kistornében. A tagok ezen u közgyűlésen határoznak a szövökezet fel- vagy fel nem öszlatása fölött, s így a tagokat öa érdeklődöket minél nagyobb számban elvárják.

A tanítóegylet kereszturi járásköre f. hó 15-én, d. e. 9 óratól kezdődőleg Kőmődön a református iskola helyiségében Szász Béla köri elnök vezetése mellett tartja rondes közgyűlést. Társgyozozat! 1. Elnök a gyűlést megnyitja. Elölki elterjesztések. 2. Hitelesítök kijelölése. 3. Jegyzkönyv olvasás. 4. Tanít Fülöp Árpád helybéli tanító, V-ik osztályban: a burgonyáról. 5. Tanítás bírálata. 6. „A tanítök önképzése és eszközei” című tételről fololvasás; tart: *Elkes* György csekefalvi tanító. 7. Négyzólamban öneköleek: *Buczó* Lajos, *Szász* Ferencz, *Durkó* Lajos, *Marosi* Mátyás. 8. „A légköri villamosság”-ról előadást tart *Macskási* Zoltán tanítökörzöntézeti tanár. 9. Jóvő gyűlés helyének és társgyozozatának megállapítása. 10. Jelentések és iaditványok.

Halálozás. Özv. *Marosi* Antalné szöletett *Moldován* Juliánna életének 70-ik évében m. hó 29-iken elhunyt Etéden. Halálát leánya férjezett *Piros* Aurélné, önokai gyászolják.

Egy derék, hű feleség, gyermekeit önfeláldozásig szerető édesanya hunyta le szömet. *Kovács* Páló szöletett *Sebestyén* Vilma életének 38-ik, boldog házasságának 15-ik évében, bosszas és kínos szenvedés után, szeptember 30 án reggel 5 órákor Budapesten, u hová egy pár nappal korábban egészsége helyreállítáért ment, jobblétre szenderült. A felejtethetlen halot porhüvelyét f. hó 1-én helyezték örök nyugalomra az új köztemetőben. Nyugodjék csendesen. Halálát férje *Kovács* Pál m. kir. erdőmester és *Margit*, Pál, István, Erzsébet gyermekei, ugyszintén számos rokon gyászolja.

Az áll. el. iskola tanszemélyzete. A vallás- és közoktatásügyi miniszter a helybéli állami elemi iskolához a még hiányzó taneröket e héten nevezte ki. Eszerint az iskola tanszöletete a következő: *Gyerkes* Mihály igazgató, *Madarász* Veronika, *Boz* Emma, *Kelenen* Ilona, *Szobotka* Kata, *Boga* Janka (Starcsóváról), *Gálné Virágh* Erzsébet (Székelyszentkirályról), özv. *Gál* Ferenczné (Magyarcseszteröl). *Blájer* Balázs, *Kertész* Albert, *Lőrinczi* Béla, *Gál* Imre (Székelyszentkirályról), *Puál* Sándor, *Prunyi* Ottó (Mavablahórol).

Hajtóvadaszat. A mult vasárnap a városi határban, a Csore-erdőben elszaporodott vaddisznókra hivatalos hajtóvadaszat tartottak. A hajtók bizonyára a hajtás megkezdése előtt hangosan vonultak fel, mivel a hajtásba egyetlen egy disznó sem került, noha egy nappal korábban kárt okoztak az öttelvé Lukoriczásokban.

Uj Idök. Október elsejével uj negyedet kezd *Herczeg* Ferencz lapja az Uj Idök. Ebben az évnegvedben is a szerkesztőegye apparátusa azon müködik, hogy minél változatosabb és előkelőbb színvonalu számokat adjon. Az induló szezon társadalmi, művészi élete mind nyomokat hagy hasábjaiban. Szépirodalmi részét a wai magyar belletristák legjobbjai írják. A szerkesztő *Herczeg* Ferencz mellett *Gárdonyi*, *Ambros*, *Lovik*, *Bródy*, *Szomaházy*, *Heltai*, *Krudy*, *Lyka* Károly és *Farkas* Pál és mások doznak állandóan az Uj Idökbe. Az új évnegved *Lovik* Károlytól kezd eredeti regényt, akiknek fiuom tollát, gazdag színű elbeszélő-vénáját régtől ismeri és szereti a közönség. Az erdéli regénya kívül egy fordított is kezdődik, amely a küllöldi regényirodalom egy érdekelletű és poetikus terméke. A hét aktuálitásairól eredeti fényképfelvételekkel és *Mühlbeck* Károly humoros fejléczrajzaival számol be. Ezek a kis karrikaturák hamar megszerették a közönség rokonszenvét s immár az Uj Idök illusztrativ részének külön érdekességei. Az Idök előfizetési ára negyedévre 4 kor. Mutatvány szám kérésre ingyen. Kiadóhivatal Budapest VI. Andrássy-ut 10. szám.

Szép és biztos mellékkereset. Tanítök, jegyzök, papok vagy oly egyének, kik a szölészethez csak némileg is értenek, és oly vidéken laknak, hol a szölő negérik vagy ahol a filoxera a szölököt elpusztította és ennek következtében azok ujból lenének beültetendök, tehát ahol szölömviveléssel foglalkoznak: szép, állandó és biztos mellékkeresetre tehetnek szert, ha címükkel beküldik: „Hirdetési iroda” Budapest IV. Rösor-Bazár.

Kivonat a m. hiv. lapból. Lépfene megszünt Karácsonafalva és Bibarczfalva községekben. Lépfene fellépett szorványosan Homoródjánosfalva község bivaly állományaiban és Bardocz község szarvasmarha állományaiban. — Sertésorbánc megszünt Székelykereszten, Erked és Szentdemeter községekben. — Sertésorbánc fellépett járványosan Székelyzsombor és Nagygalambfalva községekben. — Sertévélysz fellépett szorványosan Atyha községben. — Bivalyvélysz fellépett szorványosan Székelylengyel-falva községben.

Lassalle Ferdinánd élete. A „Magyar Könyvtár”, mely csak nemrég egy kitűnő Darwinönonografival gazdagította irodalmunkat, most megjelent szeptemberi sorozatában ismét egy jeles életrajzt tesz közzé, mely már tárgyalni fogja is nagy elterjedésre tartat szömet. A mai szöszilista mozgalom atjáról, Lassalle-öl szöl e a munka, melynek szerzője, *Kégl* Miksa, rendkívül érdekeszítően és elevenen beszéli el a nagy agitator munkásságát és küzdelmeit. A „Magyar Könyvtár” szeptemberi sorozatának egyik száma *Rákosi* Viktor „Orszákolólyok” című darabja, mely annak idején „Rákóczi úr” cím-

mel nagy sikerrel került színe. A dráma megragadó képekben hozza elénk a nagy szabadsághős fiát. A másik füzet Bzemes György egy novellagyűjteménye: „Mimi komisz és egyéb történetek”. A mai magyar társadalomról volt képek vannak benne. E művekkel együtt a „M. K.” immár 530. számra növekedett, melyekről részletes jegyzék ingyen ad minden könyveskeresőnek vagy maga a kiadóhivatalt: Wodianer F. és Fiai, Budapest, Andrássy-ut 21. Egy szám ára 30 fillér.

x Elismeret jó hazai gyártmány. „(O-Budai Különlegesség” név alatt egy új fajta vaszon kerül forgalomba, mely az O-budai febrítő és csinosító gyárban lesz előállítva s a moly hivatva van, jó minőségénél fogva a külföldről gyakran magyar név és gyártmány alatt becsempézett hasonló árukat teljesen kiszorítani. Jelen újdonság kizárólag Barany Károly nő- és férfi divatruháiban kapható, Székelyudvarhelyen

KÖZGAZDASÁG.

Udvarhelymegyei székelyek tanulmányi kirándulása a brassómezei barczasági szászoknál.

Írta: Czirmes Bálint kir. gazdasági szaktanár.

VI.

Foketehalomban is tanulmányunk tárgyává tettük több száz kis gazda majori berendezését. Ezeknél is, a vagyoni jólétnek, gazdasági izmosodásnak, okszerű építkezéseknek, felszerelésnek és berendezésnek ugyanazon nyomával találkoztunk, mint a hőltövegyieknél, felülülva ez utóbbiakat abban, hogy mindon lakás és istállóban vízvezetékét és villanyvilágítást találtunk.

Megismertünk olyan kis gazdákkal is, akik egyáltalán ippal is foglalkoznak. Mikor a gazdaságban elfoglaltságuk nincsen, oda áll a gyalupad mellé, vagy kőműves kalapácsot fog a kezébe és ily módon gyarapítja apáitól örökölt vagyonát és teszi könyebb családjá megélhetését.

Igy-igy, székely véreim! ne arról legyünk nevezetesekek, hogy miadon utcában 4-5 lármás pálinkás korcsma pusztítsa testünket, lekünett és vagyosunkat, hanem találjunk kedves szorakozást, a szívet-lelket nemesítő s a zsebet hizlaló örökös munkában!

Az általunk bejárt vagyonos szászfalukban, alig láttunk 1-2 vendéglőt és az is üres volt, mert a szász nép nem a korcsmában keresi az időöltést, hanem az ekaszarva, vagy a póróly mellett!

Dolgozunk és újra dolgozunk! mert csak így leszünk képesek leküzdeni a közös ellenségét, az élet nehézségeit. Csakis az állandó munka, az örökös hasznos foglalkozás szemelőd tartásával tarthatjuk meg családunkat, vagyosunkat és országunkat, amelyet drága örökség gyanánt, hős apáink nekünk megszerettek.

Foketehalmi kirándulásunkat is, egy nagyszabású és igen tanulmányos gépkijelítással fejeztük be. Akárhány vidéki kiállításon, kevesebb gazdasági gép és motor van bemutatva, mint a hányat a mi tiszteletünkre és okulásunkra, az ottani szászgazdák kiállítottak.

Foketehalom utcán 42 drb betonból épült 10-14 méteres italóvályuba csorgozda a vízvezetékű kristálytiszta havasi források vize.

Hányos volna feljegyzésem, ha kihagynám, hogy minden szászfaluban, 2-3 szökébi mérleg áll a gazdaközönység rendelkezésére. A szemükekkel látjuk, hogy a mezőről hazajövő rakott szekeret egyenesen a mérlegre bajtolták, s a szászgazda a noteszébe jegyezte a mérési eredményt.

Ezeket látva, pirul az arcunk, mikor látjuk, hogy a mi piacainkon, még ma is a régi vékával, vagy kupával mérik a gabonát, a zöldséget stb. megkárosítására vagy a tormolónak, vagy a fogyszernek. Igazán, ideje volna már, hogy a mi lalvaukat is felszereljük alkalmas mérlegekkel s a népet megtanítsuk a súlymérések használatára, hiszen előrehaladott vidéken még a tűzfát is súlyszériut adják és veszik.

Programunkhoz híven, Foketehalomból Brassóba mentünk, a hol dr. Jekeliusz vármegyei alispán személyesen járt el, hogy ingyen szállást és olcsó, de igen jó élelmiszert kapjunk.

Másnap Brassó nevezetességeit szemléltek meg, a hol a kaluzsólást, még mindég Somp Mihály gazdasági egyesületi elnök gyakorolta. Első sorban a tejjgazdasági szövetkezet gyárhelyiségébe mentünk. Ezen gyártelep, Magyarország legnagyobb tejjgazdasági telepeinek tekinthető. Felépítése és berendezése 600 ezer koronába került. Technikaiilag tökéletes berendezésénél fogva, megfelelő mindazon követelményeknek, melyet egy modern tejjgazdasággal szemben támaszthatunk. A tuberkulózis csíráinak, a tifusz bacillusainak stb. elpusztítására végezték az ózonszerű külön bűntözőmódban részlel: pasztilizálattik, miáltal azonban a tej kémiaiilag változást nem szenved.

A bevett tej egyrésze a városba, mint „kövértejt” jó forgalomba és 1500 család napi szükségletét fedezi. A megmaradó tejből pedig főleg tea-vajat, azután kóvér és sovány sajtot, túrót, tejszínt, kávéhabot, gyermektejet és kefir készítenek. A gyártás után visszamaradó tej, visszakerül a tagokhoz, a hol növevők állatok léplálására fordítatik. A brassói tejjszarokban készült első rendű tea-vaj külföldön

igyon keresett élelmi cikkt. Egész utunkban a legnagyobb látványosságát ez a mevés berendezésű és gyönyörű üzenő gyárszerű tojcsarnok képezte.

Megnéztük a szász mezőgazdák gabona értékesítő szövetkezetének raktárát is. A vasuti állomás közelében felépült hatalmas épület, illetve szövettség, arra szolgál, hogy a tagok gazdasági terményeit közösen eladás céljából összegyűjtse, kezelje s a rendelkezésre álló tisztító gépek segítségével piacsképebbé tegye. Személyesen tapasztaltuk, hogy a szövetkezeti tag — szász kisgazda, oda viszi az olrdó gabonáját, megmérve átadja a raktárnak a ha szűkege van pénzre, a hosszalított termények előnyös eladhatáig, megfelelő olrdéget — pénzegety kap a szövetkezeti pénztárból. Igen üdvös és utánzárni méltó intézmény. A szövetkezet tagja meg van óva, a tökéreosa üzérködő rászedeától. Ez a szövetkezet is az önszegély elvén alapul és a hiszörök összefoglalása által az a célja, hogy tagjainak terméয়েit a világgiaozon előnyösebben értékesítse, mint az az egyes kisgazdáknak lehetséges. Ezen hasznos intézmény igazgatója Lichn György, aki megérdemli, hogy a kisgazdák érdekében tanusított buzgó munkásságáért a nevé tiszteletben tartsuk.

Megismertünk hazarészünk egyik nevezetesegeivel, a Schiel testvérek brassói gépgyárával is. Ez a gyártelep 25 év óta áll feun, 380 munkást foglalkoztat, akik főleg magyar iparosok. Készül ezen gyártelepen mindenféle gazdasági gép, turbina, nyersolaj motor, malom és szeszgyári berendezés. A gyárnak külön mérnöki osztálya, külön vasöntődéje, külön gépműhelye, továbbá faipari és műasztalos műhelye van. Elsőrendű kitüntetések is nyert a budapesti, pécsi sopszentszgyörgyi kiállításookon. A nekünk bemutatott nagyértékű és szép gyártmányok ajálól levélül szolgálunk arra, hogy a Romániában és Törökországban eléggé ismert magyar gazdasági gépgyárat, végre a hazai gazdaközönég is megismerje és rendelkezéseivel támogassa. A gyártulajdonos kijelentette, hogy amint eddig tetto, ugy azután is szivesen felfogad székely fiukat gyári kiképzésre.

Ez a legnagyobb gyártelep tehát alkalmas nyujt arra, hogy a tehetősebb székelygazda a fiát, nemcsak a nyemoruszági járó hivatalnokai pályára nevelje, hanem a kivánatos iskolázatás után, küldje ipari és gyári pályára, mert a mai időkben egyedül ez a kereseti ág nyujt állandó és biztos kegyeret, független és gondatlan megélhetést annak, aki ezen a pályán, szorgalommal és becsülettel megállja helyét.

Miután fíradt csapatunk megtökintette a messze földön híres ódon feketé templomot is, a „Redutban” obédre gyűltünk össze, melyon részt vett a vármegye alispánja is. Ezen ebéd alatt több köszöntő hangzott el. Dr. Jekeliusz alispán kiemelte, hogy az ilyen érintkezés milyen jó hatással van a szász és székely barátságra. Hangsúlyozta, hogy az erdélyi szászság jó barátja a magyarok és kívánja, hogy az egyetértés örökre meglegyen. Sem Mihály olrdó-lelkész, a kirándulás vége felé járván, megbátó szavakkal, érzékeny bucaut vész társaságunktól és szivesen közöni a személyre íránt tanusított bizalmat, tiszteletet. A tanulni és haladni vágyó székelyekre írték poharat. E sorok írója, a szász nép öuzetelen és lelkes vezetőire és ezek között első sorban Somp Mihály olrdó-napra és dr. Jekeliusz alispánra írték poharat. Dörner kir. intéző ismételtlen megköszöné a kaluzsólást s a tanusított szívelyes vendégiszerelet, kiadta a jelszót az indulásra, hogy ne késünk le programunk utolsó pontjáról, a botfalvi cukorgyár és gazdaságának megtökintéséről.

Kellemetlen, csopergó időben érkezünk Botfalvára. A nagyszabású cukorgyárat és annak okaszérien kezelt, modern berendezésű gazdaságát, a tisztviselő személyzet mutatta be és magyarázta meg kiránduló társaságunknak. Gazdáiok figyelmét leginkább a salanádé szombolyozása köttötte le. mert a mi székelyeinknek fogaima sem volt eddig arról, hogy mi módon lehet az óriási tömegű, nagy viztartalmu, esőben kaszált és bebordott csalamádét, olromlás nélkül, szakszerűen elrakva, akár évekig is eltartani. Most már meggyőződtek arról a saját szemekkel és tapasztalhatók azt is, hogy a cukorgyári gazdaságban 2 mm. szuperfoszfát műtrágya alkalmazásával, holdanként 400-500 kg. nyere csalamádét lehet termelni. Ami nagy szó, különösen olyan esztendőben, amikor szénahiányról panaszkodik minden gazda.

Felteslegesnek tartom leírni mindazon dolgokat, amelyekel ezen gazdaság modern állattenyéztési és okaszérien kezelt övénytermelési ágánál látunk, mert hiszen könnyen elképzelhető, hogy az olyan gazdaságban, a hol legfőbb termelési tényező a tőke és munkához még nagy szakértelem is társul, ott normális körülmények között, csodákat lehet elérni és bemutatni. Ennek kapcsán, még csak annak a kijelentésére szorítkozom, hogy a botfalvi cukorgyár mint a gazdaságának nagy része van abban a gazdasági haladásban, amely a barczasági szásznéprél tapasztalható, mert minden szepet és hezuzosatt ettől a gazdaságtól leest el és hájtított ol, az agrár törekvéséket íránt oly nagy értékű bíró szász népr.

Tanulmányunk végére érve, el kell ismerje minden elfoglaltanul gondolkozó ember, hogy a látottak és tapasztaltak ugyhasznára vállainak szoknak, akik abban résztvettek. Kell, hogy ennek látható nyoma maradjon azokon a székely partákon, melyeknek tulajdonosai a kirándulás tartama alatt csodálkoztak és bámultak, a szászok eredményein!

Székely gazdánk fogadalmat tottek, hogy teljes erőkükhöl követik a jót s a hasznosat! Én looolvontam az arczokról, hogy a székely szavainak áll. Adja Isten, hogy ne csalódjunk! Engedje az ég, hogy a földmívelésügyi kormány és ennek tevékeny szerve, a székely kirodeltségnök, bőséges aratása legyen azokon a mezőkön, a hová a népjólét, vagyoni gyarapodás és gazdasági izmosodás magvait hintette. (Vége.)

TAVIRATOK.

Budapest, okt. 4.
(Érk. d. u. 5 ó.)

Budavári miniszterelnökségi palotában kormány összes tagjai ma délelőtt minisztertanácsra gyűltek össze, melyen Wekerle miniszterelnök elnökölt. Kizáróan folyó ügyek elintézésével foglalkoztak.

Rauch báró horvát bán ma délelőtt hosszabb tanácskozást folytatott Wekerle miniszterelnökkel horvát politikai kérdésekről.

A fényes lefolyású Karátsonyi bál ma hajnali órákban ért véget.

A spanyol királyi pár oly kitűnően érezte magát, hogy az előre megszabott programtól eltérően csak éjjel után 2 óraker távozott gróf palotából.

Viktória királynő minden egyes tánczban résztvett. Füzértánczot Andrássy Géza gróffal járta. Éjjel után fél egykor volt vacsora. Egyik asztalnál Viktória királyné elnökölt Ferenc Ferdinánd és Frigyes királyek kezét közt, másik asztalnál Alfonz király elnökölt.

Mellette Mária Annuaciata, Izabella főhercegnök ültek. Spanyol királyi pár ma délelőtt több látogatást tett. Többi közt Karátsonyi gróféknál, kiknél a tegnapi est emlékéül arcképeiket hagyták. Királyi pár ma délután 4 óraker utazik el Budapestről Bécsbe.

Szentirmay Elemér hírneves magyar dalköltő ma délelőtt 11 óraker Budapesten meghalt. Tegnapi éjjel óta agonizált, ma reggel felvette utolsó kenetet. Hétfőn délután temetik. A fővárosi díszsírhelet engedélyezett számára.

Párty püspök zsarolóinak bűnyügyében ma folytattak tárgyalást, melyet valószínűleg ma befejeznek. Itéltre éjfélkor kerül a sor. Délután Balázs Elemér ügyész megkezdte vádbeszédét.

Kiadja: Becsek D. Fia könyvnyomdája.

A készlet gyorsab eladhatása miatt

Caspari Frigyes és Társai
Medgyes. (Nagyküküllöm.)

FAISKOLÁI

leszállított áron ajánlják összes faiskolai cik-

keiket, u. m.: magonc, kömög és csontár

gyümölcsfákat, pösméte és ribizke cser-

jeket, málnákat, földi eprek, díszcserjéket,

gyümölcsfa vadonczokat, sövénynek valót,

tülevelű fakat, rózsafakát, stb.

Arjegyzék kívánatra börtmentve.

Védjegye: „Horgony”

A Liniment. Capsici comp.,
a Horgony-Pain-Expeller

egy régióknak bizonyult háziszert, mely már sok év óta legjobb fájdalomcsillapító szorok bizonyult készvényel, oszónal és meghútyéseknél, ledörzsölés képpen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt beviszárások óvatosnak legyünk és csak olyan leveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzessel ellátott dobozban van csomagolva. Ára levegekben K-80, K-140 és K-2. — és ügyszólva minden gyógyszerüzletben kapható. — Forgatór: Török József gyógyszerész, Budapest.

Dr. Richter gyógyszerüzara az „Arany orozslánhoz”, Prágában, Elisabethstrasso 6 neu.

Mindonnap szétküldés.

Házvezetőnőt

ki gyermektelen — ke esek. Toendje a ház vezető-
tésén kívül gyermekek lolkimoretés gondozása.
Referenciákat e lap kiadóhivatalába kérek.

Sz. 768—1908. végrh.

Árverési hirdetemény.

Alírott bírósági végrehajtó 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a székelyudvarhelyi kir. jbiróságuk 1908. évi V. 419/1. számú végzése következtében dr. Váro Géza ügyvéd által képviselt Tamás Andi Dénes javára 101 kor. s jár. erejéig 1908. évi aug. hó 17-én fogana-
tosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 630 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: gabona és széna nyilvános árverésen eladotnak.

Mely árverésnek a székelyudvarhelyi kir. járás-bíróság 1908. évi V. 419/2. sz. végzése folytán 101 K. tőkekövetelés és eddig összesen 49 kor. 32 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig, Orosz-hegy községben a helyszínen leendő megtartására 1908. évi október hó 10-ik napjának délutáni 3 órája határidőül kitzetnek és abhoz a venni szán-
dezők ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881-ik évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsárón alul is el fognak adatni.

Amennyiben az előrvezendő ingóságokat má-
sok is le és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltek.
Székelyudvarhely, 1908. szept. 25.

Nagy Lajos, kir. jbir. végrh.

Sz. 430—1908. ki.

Pályázati hirdetemény.

Udvarhelyvármegye okládi járásához tartozó homoródszentpáli körjegyzőségben rendszeresített segédjegyzői állásra pályázatot hirdetek. Felhivom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. t.-cz. 6., illetve az 1900. évi XX. t.-cz. 3. §-ában előirt minősítésüket, valamint eddigi alkalmaztatásukat s erkölcsi megbízhatóságukat igazoló okmányikkal felszerelt kérvényeiket hozzám folyó évi október hó 15-én d. u. 5 óráig annál is inkább nyujtsák be, mert a később érkezőket nem fogom figye-
lembe venni.

Javadalmazás 1000 korona.

A homoródszentpáli körjegyzőség: Homoródszentpál, Recsenyéd, Homoródszentpéter, Homoródvárosfalva és Homoródjánosfalva községekből áll.

Oklánd, 1908. évi szeptember 8-án.

Szabady Tivadar, főszoigabiró.

Tanító urak figyelmébe!

Haladási (munka) naplók csinos kivitelben e lap könyvnyomdájában kaphatók!

Sz. 531—1908. végrh.

Árverési hirdetemény.

Alírott kiküldött bírósági végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy a Budapesti keresk. és váltó kir. törvényszéknek 1908. évi 98515. sz. végzése következtében Dr. Fodor Boldizsár székelykereszturi ügyvéd által képviselt Gellért Ignác és társa budapesti lakos javára 844 korona 92 fillér s jár. erejéig 1908. évi szeptember 2-én fogana-
tosított kielégítési végrehajtás útján le és felülfoglalt és 3000 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: 2 ló, 2 kanca, sertések, 2 kocsi, 1 szekér, 1 zongora, 1 garnitúra butor nyilvános árverésen eladotnak.

Mely árverésnek a székelykereszturi kir. jbiróság 1908. évi V. 409—2. számú végzése folytán 844 K 92 f. tőkekövetelés ennek 1908. évi április hó 15. napjától járó 6% kamatai, 1/3% váltódíj és eddig összesen 97 K 14 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig Szentábrahám községben alpe-
resok lakásán leendő megtartására 1908. évi okt. 19-ik napjának d. e. 10 órája határidőül kitzetnek és abhoz a venni szán-
dezők ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsárón alul is el fognak adatni.

Amennyiben az előrvezendő ingóságokat má-
sok is le és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltek.
Kelt Székelykeresztur, 1908. évi szept. 26.

Szalontai Albert, kir. bir. végrh.

Fajalmák.

Kiváló, kézzel szedett amák kaphatók ÖZV. BOROS KAROLYNENAL Bethlenfalvára.

Új Vendéglő!

Tisztelettel értesitem a n. é. közön-
séget, hogy a **Koronkai-féle** — ven-
deglőt átvettem és azt kégyelmesen beren-
deztve, a n. é. közönség rendelkezésére
bocsátom. — Főtörekvésem oda irá-
nyul, hogy ezen elhanyagolt üzlet jó
bíróvét kitzünö konyhával, tisztán
kezelt boraimmal és elsőrendű kö-
bányai sörömmel és udvarias kiszol-
gálással előmozdítsam és vendégeim-
nek állandó találkozó helyet adjak.

Különösen felhivom a vendéglőben
étkező közönség figyelmét **olcsó és
jó házi kosztomra**, melylyel
képes vagyok bármilyen kényes igé-
nyeket kielégíteni. Elvállalok banket-
teket, társasvacsorákat a legolcsóbb
árban. — Szives pártfogást kér

..... tisztelettel

BARKÓCZI ALBERT.

Fogorvos Perl József

American Dentist

Székelyudvarhelyre megérkezett.

Lakása: Budapest-szálloda 2. sz.

Rendel: délelőtt 9-12 óráig és
déltűn 2-5 óráig.

NOXIN
A LEGJOBB CIPŐ-KRÉM
NOXIN
KULCSAL

Legjobb szépitőszér!
Hölgyek részére nélkülözhe-
tetlen!

A szépség

elérésére, tökéletesi-
tésére és fentartá-
sára

legkitűnőbb és legbizto-
sabb vegytiszta, sem
biganyt, sem ólmot
nem tartalmazó, tel-
jesen ártalmatlan
zairmotes készit-
mény a

Ezen világhírű arckre-
mőca eltá-
voltt szeplőt,
májfoltot, pat-
tanát, mitesz-
szert és más
minden bőrbajt,
rénczokat, himlő-
helyeket is, az arczot
nimmá és Odévó teszi.

Ára: kis üveg 1 k., nagy
2 k. Margit hólyagor (3-féle
színbűn) 1 20 k. Margit-szapp
pan 70 fill. Margit fogpó 1
kor., Margit arczis 1 kor.
Tiszán utánvéttel vagy a pénz elő-
teges beholdása után küldi a készitő.

Földes Kálemen gyógyász, Arad.
Kapható Székelyudvarhelyen:
Köncz Armin, Solymossy János,
Székelykereszturon Baumgartner
János gyógyszereseknél.

Csodás,
gyors és
biztos hatása.
Törv. védve.
Óvakodjunk
utánzatoktól!

BENEDEK BELA „A SZARVASKÖZ”

— vendéglője és szállodája — Székelyudvarhelyt, Kossuth-u. 8. sz. (közvetlen a piac mellett.)

A város legolcsóbb étkező helye!

Szives tudomásul.

Vau szerencsém úgy a helybeli, mint a vidéki n. é. közönségnek szives tudomására hozni, hogy a Kossuth-uteza 8. házszám alatti csaknem másfél század óta fennálló

Pontos és gyors fel-
szolgálat!

„Szarvas”-hoz czimzett vendéglőt

a mai kor kivánalmainak megfelelően újra építvén, több vendég-
szobával egészítettem ki, mai naptól fogva a n. t. közönség ren-
delkezésére bocsátom. — Midőn csaknem 3 évtized alatt szerzett
tapasztalattal vendéglő és szállodát, általában közismert
olcsó és kitzünö székely konyhamat s kizárólag saját felügyele-
tem alatt szilretel solodi erdélyi hegyi boraimat nagybecsű párt-
fogásában ájaulom és az eddigi kegyos pártfogást megköszönöm
azt jövőre is kérve
vagyok kiváló tisztelettel **BENEDEK BELA**, vendéglős

Mindennap frissen csapolt poharas sör!

Vidékiek találkozó helye. Olcsó vendég-szobák!